

Ettepanek võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) ning **Eesti E-Kaubanduse Liit** tutvusid võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi Eelnõu). Käesolevaga esitame oma ühised tähelepanekud ja ettepanekud Eelnõu punkti 22 kohta

Tunnistada kehtetuks võlaõigusseaduse (edaspidi nimetatud ka VÕS) § 213 lg 4 ning § 42 lg 3 p 21.

VÕS § 213 lg 4 sätestab:

Tarbijale müügi puhul ei või ostjat kohustada ettemaksuks enam kui poole ulatuses ostuhinnast.

VÕS § 42 lg 3 p 21 sätestab:

Lepingus, mille teiseks pooleks on tarbija, on ebamõistlikult kahjustav eelkõige tüüptingimus, millega nähakse ette teise lepingupoole kohustus tasuda ebamõistlikult suur ettemaks enne seda, kui tingimuse kasutaja oma kohustuse täidab.

Põhjendus

Tulenevalt 01.10.2009. a Justiitsministeeriumi poolt meile saadetud võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõust (edaspidi nimetatud ka eelnõu) oleme seisukohal, et eelnõu punkt 22 pole kooskõlas praeguse olukorraga. Veelgi enam, eelnõu seletuskirja autorid on toonud välja teise alternatiivina võimaluse loobuda VÕS § 213 lg 4 toodud piirangust. Selle argumendi kasuks räägib ka see, et ettemaksu nõudmise piirang poole ostuhinna ulatuses pole **praktiliselt** efektiivselt rakendatav. Meie hinnangul peaks seaduse eesmärgiks olema (tulenevalt Eesti Vabariigi põhiseaduse) § 31 Eesti kodanike õigus tegeleda ettevõtlusega. See seaduse säte on aga tulenevalt viimaste aastate kiirest infotehnoloogia arengust muutunud ettevõtlust pärssivaks. Aastal 2002, kui VÕS jõustus suuresti sellisel kujul nagu see praegu kehtib, ei olnud päevakorral e-poodide reaalne osakaal müügiturust. Praegusel ajal on e-poodide osakaal suurenenud aina kasvavas tempos, veelgi enam antud „ajale jalgujäänud“ säte puudutab enam kui 600 e-poodi ning nende vabadust ja võimalusi ettevõtlusega tegeleda.

Järgnevalt selgitame spetsiifilisemalt, miks on põhjendatud eelpool nimetatud sätte tühistamine, mitte aga sätte ümbersõnastamine ning uue õigusliku fiktsiooni loomine. Nimetatud säte on:

1. **Ettevõtete majandustegevust takistav.** On suur hulk ärivaldkondi, kus ilma ettemaksu küsimata ei saaks ettevõtted üldse toimida. Näitena võib tuua: raamatute ja ajakirjanduse ettetellimine, e-kaubandus, kontserdipiletite, lennupiletite ostmine, tarkvara ostmine jne. Nende ärivaldkondade orgaaniline olemus eeldab ettemaksu küsimist ja sellisena toimivad need igal pool maailmas;
2. **Eesti ettevõtete konkurentsivõimet vähendav.** Internetikaubandus on globaalne ja piire ületav, sellest johtuvalt Eesti ettevõtted konkureerivad välismaiste ettevõtetega. VÕS-st tulenev piirang kehtib vaid Eesti ettevõtetele ning mujal maailmas registreeritud ettevõtetel sellist piirangut pole. Seega on Eesti ettevõtted pandud oluliselt kehvemasse konkurentsituatsiooni võrreldes välismaiste ettevõtetega. Ideaalis peaks Eesti seadusandlus parandama Eesti ettevõtete konkurentsivõimet, kuid antud juhul hoopis piirab seda ja soosib välismaiseid ettevõtteid.
3. **Potentsiaalselt Eesti riigi maksutuluseid vähendav.** See seadusesäte võib viia Eesti riigi maksutulude vähenemiseni kahel moel:
  - a. Juhul, kui selle seaduse tõttu on ettevõtted sunnitud lõpetama oma tegevuse, kaotavad inimesed töökohad ning nende ettevõtetega seotud maksud jäävad laekumata;

- b. Ettevõtted ei lõpeta oma äritegevust, kuid on sunnitud ennast registreerima välisriikidesse, et vältida konkurentsipiirangut. Ka sellise skeemi puhul jääb riik ilma maksutuludest.
4. **Reaalses elus mittetoimiv ja ettevõtete riske suurendav.** Punktis 1. toodud ärivaldkonnad siiski toimivad Eestis. Ka on seadusandja eelnõu seletuskirjas viidanud sellele, et seaduse piinlik täitmine võib viia antud juhul täieliku absurdini. On oht, et riigiametnikud asuvad sellele seadusesättele tuginedes ettevõtete majandustegevust takistama ning selliseid juhuseid on esinenud. Antud probleemi on ka käsitletud. 23.02.2009 Äripäeva artiklis [„Rünnak ettemaksu vastu ohustab paljusid kaupmehi“](#)
5. **Eesti kui e-riigi arengut takistav.** Toimiva e-riigi üheks loomulikuks osaks on arenenud internetikaubandus. Internetikaubandus ei saa areneda, kui seadused on internetikaubandust takistavad. Puudub reaalne põhjendus või vajadus, miks just Eesti peaks olema nende riikide seas, kes üritavad piirata e-riigi arengut. Lähtuvalt Eesti, kui väikeriigi konkurentsieelisest e-riigi arendamisel, peaks riik hoopis soodustama e-riigi arengut.

Tulenevalt eeltoodud põhjendusest on ka selge, et VÕS § 213 lg 4 muutmine ja ümbersõnastamine (*eelnõu p 22 - Tarbijalemüügi puhul loetakse ettemaksu osa, mis ületab poole ostuhinnast, mittetäielikuks kohustuseks*) ei anna ettevõtjatele piisavalt tagatist, vaid takistab endiselt Eesti e-ettevõtluse arengut.

Argument, et antud sätte mõte on kaitsta tarbijat, on pikas perspektiivis läbimõttlemata. Tarbijaid kaitstakse kõikjal Euroopas ning seda vajadust ei saa eitada. Kuid kõnealune seadusesäte viiks tegelikkuses tarbijate vabade valikute kitsendamiseni nagu eespool viidatud. Euroopas ja Eestis puudub praktika, et selline seadusesäte reaalselt mingil moel kaitseks tarbijat. Tegelikult on Eesti tarbija kaitstud sellele seadusesättele vaatamata õigusega 14 päeva jooksul lepingust taganeda (VÕS § 56). Ka on e-müügi puhul tegemist tarbijale ühe lisa võimaluse pakkumisega müügilepingu sõlmiseks ning kuna tulenevalt VÕS § 9 on lepingu sõlmimine poolte vastastikuste tahteavalduste vahetamine, siis ei ole tarbija kohustatud läbi sidevahendi kaupa ostma või teenust saama.

Ülaltoodust tulenevalt kaotab õigusliku sisu tulenevalt VÕS § 213 lg 4 kehtetuks tunnistamisest ka VÕS § 42 lg 3 p 21.

Seega tulenevalt eeltoodust

Palume:

1. **Tunnistada kehtetuks võlaõigusseaduse § 213 lg 4;**
2. **Tunnistada kehtetuks võlaõigusseaduse § 42 lg 3 p 21.**

Lugupidamisega,

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA)

Kersti Kraas
Tegevjuht

Eesti E-kaubanduse Liit

Peep Kuld
Nõukogu liige